

Mezőcsát Város Önkormányzatának

Környezeti Fenntarthatósági Terve

1.	Bevezető	4	
2.	Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép	6	
2.1.	A környezeti elemek állapota	6	
2.1.1.	Levegő	6	
2.1.2.	Vizek	8	
2.1.2.1.	Felszíni vizek	8	
2.1.2.2.	Felszín alatti vizek	8	Törölt: 9
2.1.2.2.1.	Talajvíz:	9	
2.1.2.2.2.	Rétegvíz:	9	
2.1.2.2.3.	Termálvíz:	9	Törölt: 10
2.1.3.	A szennyvíz felosztottsága, elvezetése:	10	
2.1.4.	Föld	10	
2.1.4.1.	Az előforduló általánosabb talajtípusok jellemzése	10	Törölt: 11
2.1.4.1.1.	Csernozjom talajok:	10	Törölt: 11
2.1.4.1.2.	Erdőtalajok	11	
2.1.4.1.3.	Réti talajok	11	
2.1.4.1.4.	Szíkes talajok	11	
2.1.4.2.	Az emberi tevékenységi hatása a kialakult talajminőségre	11	Törölt: 12
2.1.5.	Természetvédelem	12	
2.1.5.1.	Élővilág - Védett természeti értékek	12	
2.2.	Település és épített környezet	13	Törölt: 14
2.2.1.	Infrastruktúra	13	Törölt: 14
2.2.1.1.	Közlekedés:	14	
2.2.1.2.	Közműellátottság:	14	
2.2.2.	Épített környezet	15	
2.2.3.	Lakosság	16	Törölt: 17
2.2.3.1.	A népesség kormegoszlása:	17	
2.2.3.2.	Lakáshelyzet:	17	
2.2.3.3.	Idegenforgalom	17	Törölt: 18
2.2.4.	A lakosság tudatformálása	18	
3.	Fenntarthatósági tervek és célok	18	Törölt: 19
3.1.	A települési környezet tisztasága	18	Törölt: 19
3.1.1.	Csapadékvíz-elvezetés	19	Törölt: 20
3.1.2.	Kommunális hulladékkezelés	20	Törölt: 21

3.1.3.	<i>Levegőtisztaságvédelem</i>	21	Törölt: 22
3.2.	Ivóvízellátás	24	Törölt: 25
3.3.	Energiagazdálkodás	25	Törölt: 26
3.4.	Zöldterület-gazdálkodás.....	27	Törölt: 28
3.5.	Természeti és építészeti értékek védelme	28	Törölt: 29
3.6.	Helyi közlekedésszervezés.....	29	Törölt: 30
3.7.	Az épített környezet védelme	29	Törölt: 30
4.	A célok eléréséhez szükséges intézkedési program	30	Törölt: 32
4.1.	Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok.....	31	Törölt: 32
4.2.	Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok	32	Törölt: 33
4.3.	Prioritások felállítása	33	Törölt: 35

1.Bevezető

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A klímaváltozás kockázata két módon jut érvényre: egyfelől visszafordíthatatlan vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel korrigálható veszteségeket (emberi egészségkárosodás/többlethalálozás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.) okoz, másfelől tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordításai) von el a további fejlődéstől-fejlesztésektől.

Ezért a növekvő klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, un. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő: fenntartható fejlődés (a tov.: FF) gyakorlata

A fenntartható fejlődés lényege: olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével - a FF fogalmában tehát a gazdasági, társadalmi fejlődést

egységben kell értelmezni az ökológiai fenntarthatósággal (Szlávik 2004). Mára a fenntarthatóság jelentősége a nemzetközi és nemzeti intézmények célkitűző és tervező-stratégiai tevékenységében olyan domináns szerepet tölt be, hogy joggal említhetjük a XXI. század elejének „civilizációs fordulataként” (Gáthy 2005).

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt.

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja.

Ezzel a modellel - általános „receptúrával” - a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

Az FFNS (fenntartható fejlődés nemzeti stratégia) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők: (a) a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása; (b) a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása; (c) környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása. Noha a fenntarthatóság ökológiai-

természeti korlátai eltérő kockázatokat hordoznak és különböző súlyúak, mára az egyik leghangúlyosabb problémakört: a klímaváltozásból eredő emberi- társadalmi következmények jelentik (Al Gore 2006). Ezért a klímaváltozás hatásai elleni védekezésre történő felkészülés - a klíma-alkalmazkodás - a globális, regionális és helyi fejlődés fenntarthatóságának egyik hangsúlyos részterületévé lépett elő.

A FF környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Európa Terv keretében benyújtott pályázatnál:

Az Európa Terv projektjeinek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A FF reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így "versenyelőnyt" jelent a pályázat elbírálása során.

2.Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép

A környezetvédelmi program megalapozásához szükséges a környezeti állapot felmérése, a kialakult helyzet értékelése a problémák azonosításához és jellegük, súlyosságuk, megoldási lehetőségeik megítéléséhez.

Meg kell vizsgálni, hogy a város környezetfejlesztési terve, a város általános rendezési terve és az egyes városrészek részletes rendezési tervei is tartalmazzanak-e környezetvédelmi munkarészeket. Ezek, valamint a környezetminőségi adatok, fejlesztésekkel összefüggő információk jó háttérrel szolgálnak a helyzet-értékeléshez, a megoldást igénylő problémák azonosításához.

2.1. A környezeti elemek állapota

2.1.1. Levegő

Magyarország levegőminőségi helyzete – az utóbbi évtizedekben, a nagy mennyiségben kibocsátott „hagyományos” légszennyező anyagok emissziójának csökkenése ellenére – sok területen még mindig nem kielégítő.

A légszennyező anyagok az országos átlagnál kisebb mértékben szennyezik az Alföld településeinek levegőjét. Ez egyrészt az ipari termelés csökkenésének és szerkezetváltásának, valamint a nehéz- és vegyipar alacsony arányának következménye, másrészt viszont a gáz- és távfűtés elterjedésével, és részben a hatósági ellenőrzések nyomán megvalósított műszaki intézkedésekkel magyarázható. A légszennyező anyagok teljes szerkezetében a kilencvenes évek elejétől a közúti közlekedés gázkibocsátásai váltották fel az ipari szennyezőanyag-emissziót.

Az elmúlt 11 év alatt Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 30%-ról 64%-ra emelkedett a hálózati gázzal ellátott lakásban élők aránya, a palackos gázt használó háztartásoké ezzel szemben 54%-ról 27%-ra csökkent. Ebben jelentős szerepe volt az 1990-es években történt hálózat fejlesztéseknek, amikor is jelentős számú lakást kötöttek be a rendszerbe. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 1990-ben a háztartások kéttizede lakott távfűtéses lakásokban, arányuk azóta sem változott, ahogyan az épület lakásait közös kazánnal fűtő lakásban lakók közel 1%-os részesedése is változatlan maradt. Az 1990-es években az egyedi helyiségfűtést használó háztartások egy része áttért a korszerűbb etázfűtésre: 1990-ben a háztartások 22; bő évtizeddel később már 32%-a használta ezt a rendszert, miközben az egyedi helyiségfűtéssel rendelkezők aránya 57%-ról 47%-ra mérséklődött. Tehát a levegőszennyezést a téli félévben leginkább meghatározó emissziós források az utóbbi évben jelentősen csökkentek.

Az *utak burkoltsága* városi viszonylatban ma már kevesebb gondot okoz a környezet terhelésében, hiszen a burkolt utak belterületi arányának növekedése a városiasodás fontos velejárója.

Az aszályos nyári időszakban az árvízvédelmi töltések és földutak mentén időszakos porszennyezés előfordulhat. A levegő minőségét a vegetációs időszakban nagyban befolyásolhatja az allergén növények pollenszennyezése, fontos ezen növények (parlagfű, fekete üröm, stb.) rendszeres irtása, a közterületek, töltésoldalak, útszegélyek, magánterületek állandó karbantartása. A légszennyezettségi agglomerációk terheléséhez hozzáadódik a közlekedési eredetű szennyezés.

A *Mezőcsáti kistérség* közlekedésforgalmi szempontból két részre bontható, a déli területen (Tiszavalktól a Tisza vonalán haladva Tiszakesziig) jelentősebb nagyforgalmú út nem található, csupán a lokális közlekedés jellemző, esetleg szezonálisan jelentkező forgalomnövekedés tapasztalható az Ároktő-Tiszacsege kompátkelőhely vonalon. Ezen a területen a közlekedési eredetű levegő illetve zajterhelés nem jelentős.

Az északi terület (Gelej, Igrici, Mezőcsát, Tiszatarján) közlekedési eredetű levegő illetve zajterhelését

az M3-as autópálya határozza meg. Az autópálya közelsége jelentősen megnöveli a települések tranzitforgalmát, valamint lokális transzmissziós anomáliák esetén helyi szennyeződések jelentősek lehetnek a nyomvonal környezetében (füstköd, szmog képződés). Jelentős továbbá a kistérség központjának nevezett Mezőcsát város tranzitforgalma, mely forgalom tovább erősödött az autópálya megépítésével.

2.1.2. Vizek

2.1.2.1. Felszíni vizek

A Tisza -völgy jelentős ökológiai folyosó szerepet tölt be. Európa nagy vízfolyásaihoz hasonlítva a Tisza és közvetlen vidéke még mai formájában is az egyik legtermészetesebb állapotú folyóvölgy.

A 19. században alakult ki a Tisza folyó holtágrendszere. Többségük a folyószabályozás révén jött létre, mások a túlfejlett kanyarulatok természetes lefűződése során alakultak ki. A Tisza szabályozás után a táj jellege és adottságai jelentősen megváltoztak. Az anyamedertől elváló folyószakaszok, holtágak új életet kezdtek élni, ugyanakkor mégis megőrizték a korábbi, természetes környezetüket, élővilágukat.

A Tisza-völgyben összesen 80 darab 4 ha-nál nagyobb területű holtág van, ide tartozik a Mezőcsáton található Erzsébet horgásztó is. Értékük ökológiai, természetvédelmi, környezetvédelmi, gazdasági, rekreációs szempontból is felbecsülhetetlen. Jelenleg azonban ezek a vizek nagyon különböző állapotúak, sokféle hasznosítási igénybevételnek vannak kitéve.

A Tisza-vízgyűjtő vízminőségének ellenőrzését országos törzshálózati monitoring rendszer keretében 1990 óta a környezetvédelmi főhatóság Tisza-menti területi szervei, a környezetvédelmi felügyelőségek végzik.

2.1.2.2. Felszín alatti vizek

A város közigazgatási területén hidrogeológiai szempontból háromféle víztípust lehet elkülöníteni.

2.1.2.2.1. Talajvíz:

Napjainkban a talajvizek már egyre kisebb a szerepet játszanak az ivóvíz-ellátásban, ugyanakkor öntözési célokra növekvő mennyiségben használják fel. Általában magasan áll a talajvíz (<4 m) a durvább folyóvízi üledékekből felépülő hordalékkúpok mélyebb térszínein és az alacsony ártéri síkságainkon.

A felmérések szerint a Tisza menti régióban a települések belterületein és közvetlen környezetükben a talajvizek csaknem kivétel nélkül jelentősen szennyezettek.

2.1.2.2.2. Rétegvíz:

A rétegvíz jórészt csapadékvíz, ill. talajvíz eredetű. Csak a mélyebb és zártabb - főként hévizet adó - rétegekben tározódó víz származik nagyjából tárolt készletekből. A fő ivóvízadó rétegösszlet alsó határa 500-550 m-nél, felső határa pedig 50 m alatt húzható meg.

A rétegvizek szennyeződése sokkal veszélyesebb, mivel a felszín alatti víz lassan mozog és cserélődik. A fokozott védelem azért is indokolt, mivel a Kárpát-medence víztartó rétegei a medence belseje felé lejtnek, így, ha a rétegvíz szennyeződik, az nem távozik el a medencéből, öntisztulása pedig igen lassú folyamat. Éppen ezért rendkívül fontos felszín alatti vizeink minőségének a védelme. Minősége megőrzése érdekében védeni kell az ún. tápláló területeket. A felszín alatti vizek vízkészletének és vízutánpótlásának meghatározása jóval bizonytalanabb a felszíni vizekhez képest. A felszín alatti víz is a lejtés irányába mozog, ennek megfelelően a rétegvíz-utánpótlás főleg a medenceperemi hegyvidékek felől érkezik. Rétegvíz-fogyasztásunk már túl van azon az értéken, amennyit a természet képes utánpótolni. A túlzott kitermelés a következménye a rétegvizek szintjének csökkenése is. A rétegvízszint süllyedése az ország medenceterületein általában 0,1-0,4 m/év érték között mozog.

Termálvíz:

Törölt: .

Törölt: A városban Az ivóvízhálózat kiépítettsége- egy- két utcát leszámítva – teljes körű a településen, a fogyasztói rácsatlakozások aránya 57,8%-os. Az egészséges ivóvíz ellátás érdekében 1998-ban vas-, mangántalanító, bakteriális ivóvíz minőségjavító-vízkezelő berendezés kiépítésére került sor.¶

A felszín alatti vizeink 30°C feletti hőmérsékletű csoportját alkotják hévizeink. Közismert, hogy hazánkban a felszín felé áramló hő másfélszer akkora, mint a világátlag. Ez magyarázza Magyarország Európában egyedülálló hévízgazdagságát. Termálvizeink elsősorban balneológiai hasznosítás szempontjából fontosak.

Mezőcsáton minősített gyógyvizű termálkút található mely kommunális céllal kerül hasznosításra.

Törölt: (fürdők ellátása) kerü

2.1.3. A szennyvíz felosztottsága, elvezetése:

Hejőpapi, Igrici önkormányzatokkal közös beruházásként megvalósult szennyvízcsatorna hálózat teljes körű kiépítése, valamint a szennyvíztisztító-telep bővítése a térségi szennyvízelhelyezéshez. A szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 72,8%.

2.1.4. Föld

A Tisza vonalától az Északi középhegység felé haladva az alábbi talajtípusokkal találkozhatunk:

A folyó közvetlen parti sávját fiatal nyers öntés, illetve réti öntéstalajok borítják. Ezt követik a réti- illetve sztyeppesedő réti szolonyecsek, ezek felszínborítása a legnagyobb. Északkeleti irányban viszonylag nagy területen található alföldi mészlepedékes csernozjom, illetve kisebb területen mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjom. Nyugat felé kisebb arányban réti csernozjomot, nagyobb arányban szolonyeces réti talajtípust találhatunk. A Bükkalját elérve vékony sávban réti talajt, a lejtőkön pedig csernozjom barna erdőtalajokat találunk.

2.1.4.1. Az előforduló általánosabb talajtípusok jellemzése

2.1.4.1.1. Csernozjom talajok:

Az Alföldre jellemző kontinentális talajtípus, általában mély termőréteggel, jó vízgazdálkodási tulajdonságokkal rendelkezik, továbbá magas szervesanyag tartalma miatt mezőgazdasági művelésre

kiválóan alkalmas. Felszínközeli talajvíz hatására alakultak ki a mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjomok, a mélyben sós réti csernozjomok és a réti csernozjomok. Magasabb löszös felszíneken, ott, ahol a mélyen levő talajvíz nincs még semmilyen hatással a talajképződésre alföldi mészlepedékes csernozjom jött létre.

2.1.4.1.2. Erdőtalajok

Az erdőtalajok általában sekély termőréteggel rendelkeznek, egyes altípusok szélsőséges tulajdonságokkal rendelkezhetnek, például változó vízgazdálkodás, kedvezőtlen hőháztartás, extrém pH viszonyok. A barna erdőtalajok és a csernozjom barnaerdő talajok mezőgazdasági hasznosítása viszonylag kedvező.

2.1.4.1.3. Réti talajok

A folyamszabályozások előtt vízjárta, legmélyebb területeken találhatóak a réti talajok, ill. gyakoribbak a szikes talajok a kissé magasabb, rövidebb ideig vízborította felszíneken. A réti talajok humusztartalommal rendelkeznek, ezért tápanyagszolgáltató képességük kedvező, vízgazdálkodásukra az időszakos vízbőség jellemző. A művelhető réteg vastagsága változó, általában megfelelő. Szántóföldi hasznosításuk elsősorban a vízgazdálkodási tulajdonságok függvénye.

2.1.4.1.4. Szikes talajok

Mélyebb fekvésű, felszínközeli talajvízszintű, rossz természetes drénviszonyokkal rendelkező, pangó, sós talajvizű területeken fordul elő.

2.1.4.2. Az emberi tevékenységi hatása a kialakult talajminőségre

Az alföldi szikes területek nagy része másodlagosan szikesedett típus, azaz emberi beavatkozás hatására alakult ki. A szikesedés következménye a talaj további hasznosítási lehetőségeinek leszűkülése, a talajszelvény vízháztartásának káros irányba történő megváltozása. Okkal feltételezhető tehát hogy a kishortobágyi, illetve a hevesi, mezőszegi szikes területek kialakulása összefüggésbe hozható a Tisza folyamszabályozásával, valamint a vízállásos, lápos területek lecsapolásával. Szikes

talajok a szélsőséges altípusoktól eltekintve is szélsőséges vízgazdálkodás, rossz hőháztartás, extrém sótartalom, extrém pH viszonyok, rossz tápanyaggazdálkodás, sekély termőréteg jellemző. Az altípusok közül a sztyeppesedő réti szolonyecsek tulajdonságai a kedvezőbbek, ezek szántóföldi hasznosítása extenzív sőtűző növényfajokkal, illetve leginkább extenzív legelőként lehetséges.

2.1.5. Természetvédelem

Napjainkban egyre hangsúlyosabban vetődik fel a természeti adottságok humán értékei használatának igénye, a természetes élőhelyek, tájképi értékek védelmének szükségessége, természet-közel állapothoz hosszú távú fenntartásának követelménye. Egyszerre kell a hasznosítás és a megőrzés – egyaránt a környezetgazdálkodás – szempontjait úgy ütköztetni, összehangolni, hogy a természeti adottságok és értékek, mint a közösség tulajdona, hosszú távon megmaradhasson, megújulhasson és szolgálhassa utódaink örömeit és érdekeit. A fenntartható fejlődés elvét kell szem előtt tartani, tehát a jelenben meglévő erőforrásokat oly módon kell hasznosítani, hogy a jövő generáció számára is biztosított legyen az ezzel való gazdálkodás lehetősége.

2.1.5.1. Élővilág - Védett természeti értékek

A város külterületi határán húzódik a Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzet melyet Kis Hortobágnak is neveznek, holott jellegében teljesen más terület. E terület jóval nedvesebb a Hortobágnál, mivel a Tisza szabályozása után sem száradt ki oly mértékben. A Bükk hegységből lefutó patakok vize még napjainkban is nedvesebben tartja a réteket a hortobágyi legelőknél. A terület D-i irányban enyhén lejt, mivel az Észak-Alföld folyóinak hordalékkúpjai is lenyúlnak e területre. Az elhagyott folyómeder maradványok is fellelhetők a terület Ny-i részén. A terület a korábbi tájhasználat-a legeltetés következtében alapvetően másodlagos táj. Gyakori a barázdált csenkesz, a kunkorgó árvalányhaj, a taréjos búzafű, osztrák, ligetes, réti zsázsa, macskahere stb. A szikes, alacsony térszínen jellemző az üröm, az Artemissio Festucetum pseudovinae, mely korábbi erdős puszták helyén jött létre. A terület látszatra homogén puszták, valójában lényegesen elkülönülő részekre tagozódik. A száraz pusztagyepék mintázata, a vizes élőhelyek alakja és mintázata, a szántók elterjedése, a biomassza mennyisége alapján a terület hat részre osztható:

Törölt: szokták nevezni

- A központi rész, ahol felismerhetők az övzónák ívelt, mély és lassabban kiszáradó mocsarai, a gyepék produkciója relatíve magas
- Az északi rész, mely hasonló a központi részhez, de sokkal degradáltabb, és ősibb

- A déli rész, ahol sok, apró, nyárra jórészt kiszáradó lapos van
- A Csincse egykori ártere, ahol kevés vizes élőhely van, sok a szántóterület
- A pusztaság és a Tisza között található terület, ahol „friss” tiszai eredetű övzátonyok vannak
- A Csincsetől nyugatra található gyepek és szántók kevés vizes élőhellyel

A Csincse egykori árterén még ma is nagy kiterjedésűek az ártéri rétek, mocsarak és löszgyepek alig vannak. Egyes jelekből e területek származására is lehet következtetni. A déli, másodlagos részen a Tisza árvizeivel elsimította a felszínt, a mocsarakat részben feltöltötte. A központi terület Csincse érintetlen hordalékkúpja. Erre utal a tájtípus központi tengelyében a Mezőcsát-Gelej úttól egészen a Csincsébe ömlésig követhető Hosszú-ér. A terület központi részén található rézkori földvár maradványa igen értékes műemlékvédelmi és régészeti szempontból. A terület kezelőjének hosszútávú célja egy tradicionális, ökológiai adottságokhoz és tájbaillő gazdálkodási rendszer megteremtése, illetve visszaállítása. Ennek érdekében indult meg a területen a tájrehabilitációs program Life pályázatkeretében, az egykori Csincse medret újra vízzel árasztották el, az új vizes élőhelyek un. Wetlandek létrehozásával, felújításával lehetőség nyílik a táj egykori egyensúlyának helyreállításra. A területen lehetőség van az egykori folyammedrek, holtágak, morotvák, övzátonyokolyan komplex rendszerének létrehozására, amely a folyószabályozás előtti Tiszavidék képét idézi. A Tiszavalk melletti Montáj-tó, a Pércsi morotva, a Terem tó, Ároktó és Tiszadorogma között található Pej tó illetve az ezeket összekötő egykori folyammedrek rehabilitációja hihetetlenül gazdag növény és állat társuláseggyütttest hoz létre. A tájrehabilitációs program része továbbá a területen futó levegő villanyvezetékek földkábelre cserélése, mely nemcsak tájképi javulást eredményez, hanem számos madárfaj áramtűrés általi elhullásának csökkenését is eredményezi. A tájrehabilitációs program részét képezi továbbá a megfelelő terület és tájhasználat. Hortobágyi mintával őshonos legelő állatok, szürkemarha, bivaly telepítésével megoldható a gyepterületek karbantartása, valamint az igen nagy gondot jelentő invazív fajok pl. a gyalogakác terjedése. Meg kell akadályozni a gyepterületek beerdősülését, a meglévő erdőfoltokat, sávokat szakszerűen karban kell tartani, őshonos fafajokkal megújítani. A faterületnél figyelembe kell továbbá venni a terület fokozottan védett madárfajok fészekfoglalási igényeit, pl. a szalakóta kimondottan öreg odvas fákon fészkel.

2.2. Település és épített környezet

2.2.1. Infrastruktúra

2.2.1.1. Közlekedés:

A település az újonnan létrejött kistérség közlekedési csomópontjának tekinthető, mind a négy égtáj felé ágaznak el alsórendű utak a városból, ahonnan elérhető a többi község. A településtől mindössze 5 km-re halad el az autópálya, amelynek megépülésétől a kistérség a gazdaságának fellendülését várta.

A buszközlekedés a megyeszékhely és Tiszaújváros irányába jónak mondható, viszont az oda vezető útszakaszok, valamint a kistérség településeit összekötő 4 és 5 számjegyű útvonalak nagyon rossz állapotban vannak. A kistérség településeiről Mezőcsátra a tömegközlekedés korlátozott, kizárólag busszal lehet eljutni, amely néhány település esetén rendkívül nehézkes.

A város életét negatív irányban befolyásoló tényező, hogy a mezőcsáti polgárok által 100 éve Nyékládházáig kiépített vasútvonalon, a Nyékládháza - Mezőcsát közötti pályaszakaszon a személyforgalom 2007. március 01. napjától szünetel. A pályaszakasz lezárása, mindenképpen súlyosan érinteni a város infrastrukturális helyzetét, hiszen logisztikai szempontból mind a tömegközlekedés, mind a teherszállítás vonatkozásában, egyaránt negatív hatású tényezőként jelentkezik.

2.2.1.2. Közműellátottság:

Az ivóvízhálózat kiépítettsége teljes körű a településen, a fogyasztói rácsatlakozások aránya 57,8%-os. Az egészséges ivóvíz ellátás érdekében 1998-ban vas-, mangántalanító, bakteriális ivóvíz minőségjavító-vízkezelő berendezés kiépítésére került sor.

Hejőpapi, Igrici önkormányzatokkal közös beruházásként megvalósult a szennyvízcsatorna hálózat teljes körű kiépítése, valamint a szennyvíztisztító-telep bővítése a térségi szennyvízelhelyezéshez. A szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 72,8%.

A gázhálózat – mely 10 önkormányzat közös beruházásban valósult meg – kiépítettsége közel 100 %-os; a rácsatlakozás aránya kb. 60 %-os.

A belterületi utak kiépítettsége az elmúlt 3 évben megnövekedett köszönhetően az állami költségvetés

Törölt: – egy-két utcát
leszámítva –

erre a célra biztosított fedezetének.

A személyszállítás a településen megoldott. A tevékenységet hosszú időn keresztül az Önkormányzat intézménye végezte el, 2003. január 1.-től a szolgáltatást az időközben átalakult AVE Miskolc Kft. biztosítja.

Mezőcsáton a telefon, a kábel TV kiépítettsége jó, a közvilágítás kielégítő. A településen két típusú internet szolgáltatás is elérhető (mikrohullámú és DSL rendszerű). Mezőcsát Kistérség Többcélú Társulása jelenleg futó projektje kapcsán a kistérség valamennyi településén kiépítésre kerül ugyanaz a minőségű DSL rendszerű szélessávú internet infrastruktúra, mely lehetővé teszi a városon belül az intézmények közötti, illetve a települések közötti közvetlen és gyors kommunikációt. A projekt 2008. tavaszán zárul.

2.2.2. Épített környezet

A települési környezet az ember által mesterségesen kialakított anyagi rendszer, amelynek alapvető funkciója az ember mindennapi életéhez elengedhetetlen társadalmi szükségletek kielégítése.

A város polgárainak, a településre érkező vendégek, az átutazók közérzetét alapvetően befolyásolja a település közterületeinek, utcáinak állapota, tisztasága, rendezettsége.

Rendezett településkörnyezeti megjelenés, gondozott utcák jellemzik a települést. Összességében megfelelő a városkép.

A települési környezet állapotát jellemző tényezők:

- az épületek állapota, a települési infrastruktúra és a köztisztaság helyzete,
- az iparból és közlekedésből adódó légszennyezés,
- a közterületek állapotának elhanyagolása pénz hiányában,
- a települési zöldfelület aránya.

Az emberi egészség alakulásának környezeti összefüggései:

Az emberiség a természet szerves része. Befolyását a természetre létszámának nagyságrendje, valamint a természetre kifejtett hatása határozza meg: 1) lakónépesség, 2) élelveszületés, 3) halálozás,

A település levegőtisztasági állapotát az ipar, a közlekedés, a lakossági tüzelési technikája és a biológiai eredetű légszennyező anyagok befolyásolják.

A földutak szilárd burkolattal történő lefedése hozzájárul az ülepedő por mennyiségének

Törölt: Térségünkben a mobil hálózat lefedettsége, mindhárom szolgáltató által teljes.¶
A belterületi utak 82 %-a kiépített, szilárd burkolatú.¶
Útépítésre, karbantartásra saját forrásból nincs módja az önkormányzatnak, csak pályázati források elnyerésével képes az önkormányzati utak állapotán javítani. ¶

Formázott: Felsorolás és számozás

csökkenéséhez.

A szilárd tüzelőanyag felhasználása, a földgáz program megvalósulása kapcsán, lényegesen csökkent illetve további csökkenéssel lehet számolni, ami szintén javíthatja a város levegőjének tisztaságát.

A biológiai eredetű légszennyezők közül legjelentősebb a parlagfű allergizáló hatása, de a nyír, kőris, mogoró pollenek hatását is figyelembe kell venni a város belterülete fásítási tervének elkészítésénél, gondoskodni kell a parlagfű szervezett és hatékony irtásáról.

A lakosság jó minőségű, tiszta vízzel való ellátása alapvető fontosságú.

A közlekedésből, üzemek működéséből eredő magas zaj szintek káros hatással vannak az emberi egészségre.

Épített környezet:

A "belterületi" épített környezet védelme, a Helyi Szabályozási Terv szabályozási, tilalmi, rendelkezéseivel, továbbá a védettségek rögzítésével koordinálható.

Törölt: éről

Törölt: ,

Törölt: előírásokkal

Az épített környezet állapotával kapcsolatos fő problémák:

- a, a lakásállomány, a lakóépületek állapotának romlása, (lakásállomány),
- b, a középületek, közterek (pénzügyi források hiánya, kialakult emberi magatartásformák, viselkedéskultúra) (közlekedés),
- c, műemlék jellegű épületek állapotromlása.

2.2.3. Lakosság

Mezőcsát napjainkra a lakosainak számát tekintve – stagnáló – kisváros képét mutatja, állandó lakosainak száma, 2007. január 1. napján 6.715 fő volt. A városra jellemző a népesség elöregedése és lassú fogyatkozása.

2.2.3.1. A népesség kormegoszlása:

A népesség kormegoszlásának jövőbeni alakulása befolyásolja a munkaerő-kínálatot, és alapvetően meghatározza az oktatásra, valamint a szociális és egészségügyi hálózatokra háruló feladatokat. A korösszetétel az országos tendenciához hasonlóan kedvezőtlen irányban módosult. A településen 2001 és 2006 között 3,8 százalékkal csökkent a fiatalok száma.

2.2.3.2. Lakáshelyzet:

Mezőcsáton a lakásállomány elenyésző része volt önkormányzati tulajdonban a lakásprivatizáció megkezdése előtt.

Jelenleg a szakemberek elhelyezésére szolgáló közcélú, valamint azon szociális alapon kiutalt lakások vannak önkormányzati tulajdonban, amelyeket a bérlők nem tudnak(tak) megvásárolni. A meglévő lakásállományból azon megüresedő lakások értékesítését célszerű tervezni, melyek felújítása, további fenntartása gazdaságatlan.

2.2.3.3. Idegenforgalom

A településen az egyik leglátogatottabb létesítmény a mintegy harminc éve épült (és folyamatosan fejlesztett) termálfürdő strand, amely három szabadtéri és egy fedett medencével várja a látogatókat. Nyáron minden nap, szezonon kívül hétvégén tart nyitva. Az épületben szauna is működik, valamint a strand területén vendéglátó egység is kiépítésre került.

A csáti üdülőterület a termálfürdő kialakításával és fejlesztésével közel párhuzamosan fejlődött. A területen üdülőszövetkezet működik, a tulajdonosok saját költségükre vezették el a területre a vizet és az áramot. A területen három ütemben valósult meg a telkek kiosztása, a három ütemben közel 280 telek került kijelölésre, amelyből kb. 160 esetben kértek használatba vételi engedélyt.

A horgászok rendelkezésére áll az Erzsébet horgásztó, valamint a környező bányatavak. Az Erzsébet

Törölt: A lakóházépítések száma éves szinten visszaesett az előző időszakhoz képest, szinte csak a szociálpolitikai juttatásokra jogosultak (3 vagy több kiskorú gyermek) építkeznek településünkön.¶

Formázott: Felsorolás és számozás

horgásztóhoz vezető út szilárd burkolatú, a két tófelületet magában foglaló parkosított ingatlan fogadóépülettel, kiépített pihenőhelyekkel, esőbeállókkal, valamint szalonnasütőkkel rendelkezik. Igény esetén a területen kempingezni is lehet.

A városban magánszállások, a vadászház és egy panzió (összesen 20 szoba és 48 ágy) áll a vendégek rendelkezésére, azonban ezek a szállások minősítés nélküliek. Az ide érkező vendégek ellátására csak egy étterem áll rendelkezésre, azonban a melegétkeztetés itt nem megoldott. Működik az önkormányzati fenntartású Élelmezési Központ, ahol nemcsak a helyi intézmények dolgozói és tanulói étkezhetnek, hanem rendelés alapján a lakosságot is kiszolgálják.

Törölt: üdülő

Törölt: viszont az üzemi étkezde

2.2.4. A lakosság tudatformálása

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszútávon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A város kiemelten figyelmet szentel a környezeti nevelés hatékonyságának növelésére, nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosság széleskörű elsajátítása érdekében is.

3. Fenntarthatósági tervek és célok

3.1. A települési környezet tisztasága

A közvetlen települési környezet képezi az ember mindennapi életterét. A települési közterületek (utak, járdák, parkok állapota) rendezettsége, tisztasága, a megfelelő növényzet – elsősorban őshonos, tájbaillő fajok felhasználásával - nagymértékben javíthatja az ott élők közérzetét. A tisztaság és a növényzet számottevően növeli az ingatlanok értékét is.

A szerepe van a káros környezeti hatások, a porterhelés a gáz állapotú szennyező anyagok és a zaj csökkentésében.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

Már felülvizsgáltuk 2009-ben.

- A folyamatosan használaton kívüli, beépítetlen belterületi magáningatlanok rendben tartására, gondozására kötelezettség előírása.

Törölt: Önkormányzatnak felül kell vizsgálni a rendeletben szabályozott közterületek tisztántartásának rendjét, rögzíteni mind a lakók, mind az önkormányzat kötelezettségét.

Törölt: ¶

- Nincs közterület – felügyelet.

- A településen szemétkgyűjtők kihelyezéséről és folyamatos fenntartásáról gondoskodni kell. A kihelyezésnél és pótlásnál figyelembe kell venni a jelentkező lakossági igényeket. Ezzel a forgalmas közterületeken képződő hulladék kulturált gyűjtése és elszállítása megoldható.

Törölt: A településen közterület felügyelők felelősek a köztisztaságért, és annak érdekében, hogy még hatékonyabban elláthassa feladatát, növelni kell a műszaki-, tárgyi-, jogi-, és anyagi feltételeket. A szemelőkkel szembeni hatékonyabb fellépés, tettenéréssel és bírság kiszabásával.

3.1.1. Csapadékvíz-elvezetés

Jelentős problémát okoz a megfelelő csapadékvíz elvezető rendszer hiányosságai. Jelen esetben nagyobb záporok esetében az utak szolgálnak vízelvezetőként. További probléma a meglévő vízelvezető árkok nem megfelelő állapota, mely sok esetben alkalmatlanná vált a csapadékvíz elvezetésére.

Cél: A kiépített és épülő csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése, országos átlagot meghaladó állapot

elérése, megfelelő karbantartás megvalósítása.

Feladat:

- ~~Ajánlott ki~~építeni a település teljes területén a csapadékvíz-elvezető és tisztító rendszert.
- A településen a csapadékvíz elvezetése szikkasztóárkokba történik, mely árkok karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.
- Az újonnan létesítendő, illetve a felújítandó utak tervezésekor ki kell térni a csapadékvíz elvezetésére is, és a kivitelezés során csak olyan útépitést hajthatnak végre, amelyben a csapadékvíz elvezető rendszert megnyugtatóan tudják kiépíteni.

Törölt: Ki kell

- ~~Ezt tartalmazza a felülvizsgált köztisztasági rendelet.~~

Törölt: Csapadékvíz elvezető árokba szennyvizet, vagy állattartás hulladékait tartalmazó szennyvizet még előtisztítás után sem szabad bevezetni

Törölt: .

3.1.2. Kommunális hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodás nem képzelhető el megfelelő műszaki védettséggel rendelkező, megfelelő környezeti feltételek közé telepített hulladékgazdálkodási létesítmények nélkül.

Prioritások:

- ~~A meglévő~~elektív hulladékgyűjtők számának növelése,
- Komposztáló edényzet létesítése, telepítése a lakosságnál
- A település lakossága környezetközpontú szemléletének kialakítása

Törölt: Sz

Törölt: és

Törölt: megvalósítása

Cél: A jelenlegi hulladékgazdálkodási gyakorlat felszámolása,

Törölt: , szelektív hulladékgyűjtés bevezetése hulladékdudvarral és gyűjtőszigetekkel

Feladat:

Az illegális szemétkerakó-, és szennyező anyag ürítési helyek felszámolása, a tevékenység tiltásának táblával jelölése. A tevékenység gyors és hatékony végrehajtása érdekében igénybe kell venni a közhasznú munkásokat – megfelelő szerszámokkal, szállító járművel ellátva – a szükséges irányítás mellett. Ezt a tevékenységet nem kampányszerűen, hanem folyamatosan szükséges végezni, mivel az a tapasztalat, hogyha valahol leraknak egy kisebb kupac szemetet és az nincs rövid időn belül eltakarítva, akkor az rövid időn belül felhalmozódik.

A háztartási hulladékban lévő veszélyes hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének teljes körű kiterjesztése.

Az építési és bontási hulladékok illegális lerakásának megelőzése az építéshatósági eljárások során.

A lakosságnál komposztálásra alkalmas edényzet kihelyezése a háztartási hulladékban jelenlévő szerves anyag mennyiség csökkentése céljából.

Felvilágosító-tudatformáló tevékenység a lakosság körében a hulladékmennyiség csökkentése, a szelektív gyűjtés szabályainak közös kialakítása és betartása érdekében.

3.1.3. Levegőtisztaság-védelem

Az utóbbi két évszázadban a földön a levegő összetétele jelentősen megváltozott, ugyanis egyes légköri nyomgázok és aeroszol részecskék légköri mennyisége világszerte rohamosan emelkedik. Az emberiség létfeltételeit is veszélyeztető következmények elkerülése csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelyben Magyarországnak és a településnek is az arányos felelősség elve alapján kell szerepet vállalnia.

Az éghajlatváltozás kockázatát csak az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével

lehetséges megelőzni. E gázok kibocsátása az energiatermelés, a közlekedés, egyes ipari tevékenységek és az intenzív mezőgazdasági termelés rovására írható, így a légkör védelme végső soron a nemzetgazdaságokat átszövő energetikai, közlekedési infrastruktúra, illetve a termelési-termesztési rendszerek fenntarthatóbb fejlesztését jelenti.

A globális folyamatok mellett helyi szinten nem az üvegházhatású gázok, hanem az emberi egészséget, az ökológiai rendszert és az épített környezetet is fenyegető légszennyező anyagok okoznak komoly gondokat. Ezek forrásai szintén az energetikai és más iparágak, a mezőgazdaság, a közlekedés, a szolgáltató ágazat, a lakossági fűtés – tehát antropogén eredetűek. Olykor a természet maga is nagymértékben hozzájárul a légszennyezéshez (vulkán kitörés, aszály, hévízforrások, stb.). A légszennyezők e csoportjának hatása általában jóval gyorsabban érzékelhető (napok, hetek, súlyos esetekben percek alatt), mint az üvegház hatású gázok esetében.

A légszennyező anyagok szilárd (por, korom, pernye), gáz (kéndioxid, nitrogén oxidok, kénhidrogén, ammónia, szénmonoxid, metán, alacsony forráspontú szerves anyagok) és gőz (üzemanyag gőzök, közepes és magas forráspontú szerves anyagok) lehetnek. A szilárd légszennyezőkhöz gyakran kötődnek az egészségre különösen káros szerves mikroszennyezők (policiklikus aromás vegyületek, dioxinok, oldószer-gőzök, stb.). Ezen anyagok egy része a légkörben rövid élettartamú, így csak a kibocsátási pont szűkebb környezetében (néhány 100 m – néhány km) van jelentős hatásuk. Ugyanakkor egyes anyagok (pl. savas oxidok) regionális, mások (freonok, perzisztens szerves vegyületek) globális szinten is kifejtik káros hatásukat.

A települési környezetvédelmi programban nagy figyelmet kell fordítani a légszennyezők e csoportjába tartozó anyagok csökkentésére is, mivel ezek lokálisan és rövidtávon hatnak mind a lakosság egészségi állapotára, mind pedig az élővilágra és az épített környezetre.

A településen az ipar relatíve kisebb jelentőségű, így környezetterhelő tevékenység a közlekedés. A forgalom jelenleg rendszerint műszaki védelem nélkül érkezik a településre, s gyakorlatilag a járművezetők belátásán múlik a sebességcsökkentés. A közúti közlekedési kibocsátások alakulásában három tényező játszik fontos szerepet: az üzemanyag és a gépjármű-állomány minősége, valamint a gépjárműhasználat mennyisége.

Cél: A jó levegőminőség fenntartása, a település környezeti levegőminőségének javítása, különösen a NO_x, SO₂, és az üledő porszennyezés vonatkozásában.

- A belterületi állattartás miatti szaghatás allergizáló következményeire való felhívás, a belterületi állattartás jogszabályi környezetének felülvizsgálata, szigorítása.
- A város állandó növényborítottsággal nem bíró homokos textúrájú területein tervszerűen telepített erdősávokkal mérsékelni kell a szél okozta talajpusztulást (defláció) mértékét és a tulajdonosok művelési kötelezettségének fokozott mértékű ellenőrzésével a parlagterületek részarányát csökkenteni szükséges.
- A település belterületén lévő rendszeresen kezelt zöldfelület, park, virágágyás talaja megfelelő morzsás szerkezetű, de szerves anyagpótlásuk a változó időjárás miatt folyamatosan szükséges.
- Játsszótér vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani, vagy valós igény esetén kiépített pormentesített utat, parkolót kell létesíteni.
- Jelentős porszennyező források a városba a burkolt úttest és a járda, illetve kerítés közötti növényzet nélküli területek, tisztítatlan járdák. Ezek rendben tartása érdekében érvényt kell szerezni az ingatlan tulajdonosok, használók ez irányú kötelezettségeire vonatkozó előírásainak, és kezdeményezni kell a növényzet nélküli felületek gyepesítését.
- A közterületen tárolt építési- és bontási anyagokat (homok, folyami sóder, bontási törmelék, stb.) takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében. A takarás alkalmazását a közterület-használati engedélyben kell előírni.

- A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a virágzás előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása és a fafajta váltás során a légszennyezés szempontjából kedvezőtlen hatású fafajok (nyárfa, nyírfa, platán) telepítését kerülni kell.
- A települési zöldfelületek mennyiségét és minőségi állapotát továbbra is fejleszteni szükséges.
- Rendeletben kell szabályozni, hogy a fűtési idény alatt a lakosság mely anyagokat használhatja fel fűtési célokra és melyeket nem. Ezzel a veszélyes anyagok égetését (pl. gumi, műanyag, stb.) kívánjuk meggátolni, és visszaszorítani.
- Megújuló energiaforrásokra való áttérés ösztönzése.
- Fosszilis energiahordozók hatékonyabb átalakítása (kis fajlagos szennyezőanyag-kibocsátású, korszerű tüzelőberendezések alkalmazásának támogatása).
- A káros kibocsátás csökkenését eredményező építőipari, építészeti megoldások megvalósításának támogatása, ösztönzése (passzív napenergia hasznosítás, hőszigetelés).
- Az avarégetés káros hatásának, a komposztálás hasznosságának propagálása, illetve az avarégetés rendjének, tiltásának szabályozása önkormányzati rendelettel.

3.2. Ivóvízellátás

A víz alapvető, pótolhatatlan lételeme minden élőlénynek. Az érintetlen vagy természetközeli állapotú tiszta felszíni vizek a biodiverzitás megőrzése szempontjából kiemelt jelentőségűek. A víz természeti erőforrásként is értékes. A felszíni és felszínalatti vizeket megannyi gazdasági tevékenységhez

használják fel: turizmus, mezőgazdaság, ipar, bányászat és nem utolsósorban természetesen ezek az ivóvíz legfőbb forrásai. A víz megújuló természeti erőforrás, azonban a 3. Víz Világ Konferencián (Kiotó, 2003. március) is megfogalmazásra került az utóbbi évtizedek azon jelentős felismerése, hogy nem körültekintő használata és a globális igények szakadatlan növekedése (népességnövekedés a gazdasági növekedés, fogyasztás, „életszínvonal” növelés kényszerével párosulva) következtében az egészséges édesvíz hiánytól szenvedő lakosság aránya rohamosan emelkedik, a fenntarthatóságot veszélyezteti, mitöbb, diplomáciai vagy akár fegyveres konfliktusok robbanhatnak ki a nem is oly távoli jövőben. Ennek elkerülése, érdekegyeztetés, a vízkészletek takarékosabb felhasználása érdekében számos globális kezdeményezés indult, mint pl. a „Water for Peace” – Víz a Békéért – program.

Cél: Ivóvízbázis védelme, a vízminőség javítása, a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás megteremtése.

Feladat:

- Azokat a lakosokat, akik nem csatlakoztak még rá a hálózatra, meg kell győzni a rendszer előnyeiről.
- A kutak területén védőterületek kijelölése szükséges a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet alapján.

3.3. Energiagazdálkodás

Világszerte erős törekvés mutatkozik a megújuló energiaforrások hasznosítására, egyrészt a fosszilis energiahordozók felváltása, másrészt a környezeti kockázat csökkentése, harmadrészt pedig az energiaexport függőség csökkentése érdekében (az Európai Unió energiaexportja 70 %, amit 2010-ig 50%-ra kíván csökkenteni). A megújuló energiaforrások alkalmazása a terület- és gazdaságfejlesztés kiemelkedő fontosságú területe gazdasági, szociális és környezeti szempontból egyaránt. A hagyományos fosszilis energiahordozók (kőszén, kőolaj, földgáz) ára egyre inkább emelkedik és utóbbiak esetében a készletek kimerüléséhez közeledve hosszabb távon még erőteljesebben fog emelkedni, amivel a lakosság jelentős része képtelen lesz lépést tartani. Másrészt, a kőolaj és gázárak

növekedése nyomást fog gyakorolni a kőszén felhasználás növelése irányában, amely a már ismert környezetvédelmi problémák (savas eső, pernye, stb.) ismételt súlyosbodásához vezet, amennyiben megfelelő alternatív energiaforrások fejlesztése nem történik meg. Az elkövetkező 1-2 évtized átmeneti állapotnak tekintendő, amikor a hagyományos energiahordozók közül a legkisebb szennyezést okozó földgáz használatát célszerű növelni.

Feladat:

-
- A közvilágítás céljából működtetett hálózat rekonstrukciójakor vagy új hálózatok kiépítésekor, a hagyományos izzók, lámpák lecserélésekor törekedni kell az energiatakarékos nátrium lámpák és kompakt fénycsővek alkalmazására, illetve ezzel egyidejűleg a lámpatestek egységesítésére.
- A gázenergia ellátás kapacitási és infrastrukturális oldalról megoldott. Ez által a településen mind a szilárd, mind a folyékony energiahordozók iránti igény minimális.
- A belterület gázenergia szempontjából ellátott, azonban külterületek gázellátását szorgalmazni kell.
- Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az alternatív energiaforrások előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül elsősorban a geotermikus energia, vagyis a termálvíz jöhet szóba.
- Energiahatékonysággal, megújuló, alternatív energiaforrások alkalmazásával összefüggő ismeretek népszerűsítése, terjesztése, az iskolai oktatásba történő beillesztése, kampányok, tanfolyamok szervezése, kiadványok szerkesztése.

Törölt: Mezőcsát villamos energia ellátását a EMÁSZ Rt biztosítja. A rendszer üzemelését, fenntartását, karbantartását az Rt végzi az Önkormányzat közreműködésével

3.4. Zöldterület-gazdálkodás

Az épített környezet, azaz a település védelme, fenntarthatóvá, élhetőbbé tétele természetvédelmi, tájvédelmi, környezetegészségügyi és nem utolsósorban érzelmi-hangulati, mentális kérdés. Természetvédelmi kérdés abban a tekintetben, hogy hogyan illeszkedik az ökoszisztémába, mekkora térrészt foglal el és mekkorát használ fel. Tájvédelmi, tájlesztítikai kérdés, hogy beleilleszkedik-e a tájszerkezetbe, vagy inkább további megbontását, feldarabolódását okozza. A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: Kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- A fák a zöldfelületi rendszer legfontosabb elemeit alkotják, és környezetvédelmi szempontból is domináns a szerepük.
- A település jól fásítottnak számít, azonban a fajok összetételét, arányát a következő években folyamatos munkával módosítani kell a megfelelő irányba (Egyes fajok arányának csökkentése, mások növelése, betegségre érzékeny fajok elhagyása, gyümölcsfák tiltása).
- A közterületek gondozása (legalább évente két-háromszori kaszálás, évenként nyesés), a település körül a legveszélyeztetettebb részeken (utak széle, hulladéklerakásnak kitett területek, stb.) függetlenül a terület jellegétől.

- Kertek, más ingatlanok tulajdonosainak kötelezése a gyommentesítésre.
- Az eltávolított biomassza szelektív gyűjtése, komposztálása.
- A fejlesztések során a fában szegény területeket kell előnyben részesíteni.
- A zöldfelület fejlesztésében fokozott hangsúllyal szerepelnek a települési kis terek, amelyek potenciálisan a településképre jellemző, csendes pihenőparkok kialakítását, fejlesztését teszik lehetővé.
- Magánházak előtti terület gyepesítése és védelme, szabályozni az ok nélküli gyep kiirtást.

3.5. Természeti és építészeti értékek védelme

Az országos és helyi védettség alatt álló természeti értékek védelme, a mű- emlékek, régészeti lelőhelyek, a városszerkezet és a városkép védelme. Ezek állagmegóvásán túl törekedni kell a védett értékek körének bővítésére.

Cél: az országos és helyi jelentőségű védendő értékek feltárása; a védett és védendő értékek állagának megóvása, társadalmi elismertségük növelése; a természetvédelem igényeinek szem előtt tartása a már elhatározott vagy tervezett térségfejlesztési programoknál (pl. úthálózati, iparterületi és közműves fejlesztési elhatározások).

Feladatok:

- A helyi és országos védettségű értékek állagának megóvása, fenntartása és a természetvédelmi területek tervezettnél megfelelő bővítése, a védelem kiterjesztése.
- Az értékek állapotának és a változásoknak nyomon követésére együttműködés kialakítása a természetvédelemben érdekelt/érintett szervezetekkel.

3.6. Helyi közlekedésszervezés

Az EU új közlekedésfejlesztési irányelve kimondja, hogy át kell gondolni a közlekedési infrastruktúrák rendszerét, és törekedni kell a meglévő hálózatokon, a meglévő feltételek javításával, környezetkímélő módon megoldani a gazdaság szállítási, és személyforgalmi igényét. Az utak vonatkozásában a szélességnél figyelembe kell venni a távlati közművesítést (vízvezeték, földkábel) a csapadékvíz-elvezetést.

Feladat:

- Meglévő útszakaszok, belterületi utak korszerűsítése, biztonságossá tétele és karbantartása.
- Új útszakaszok tervezése és építése a környezet- és természetvédelmi szempontok figyelembe vételével.
- A kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése és feltételeinek javítása.
- Az előírt sebesség betartását elősegítő műszaki megoldások kialakítása.
- A biztonságos gyalogosközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).
- A közlekedés környezeti hatásait (zaj, por) mérséklő növényzet telepítése.

3.7. Az épített környezet védelme

A település szerkezete, zöldfelület-rendszere, arculata nagyban meghatározza a lakosság hangulatát, egészségét, azaz döntően befolyásolja az életminőséget.

A település épített világa, az épületek, utak, műszaki létesítmények rendszere biztosítja a település működőképességét, az egyes települési funkciók közti szükséges kapcsolatokat.

Cél: A településkép harmóniájának fokozott védelme.

Feladat:

- A veszélyeztetett lakások, lakóépületek állapotát fel kell mérni, és rendbehozatalához megfelelő stratégiát kell kidolgozni.
- Az esztétikai, történeti és hagyományos, városközpontú szempontokat figyelembe vevő felújítási módszerek és programok megvalósítása a településkép kedvező befolyásolására.
- Térségi összefogással a turisztikai erőforrásainkat és vonzerőnket hasznosítani kell.
- A város teherbíró képességét (fizikai, gazdasági, ökológiai, pszichológiai) teljes mértékben ki kell használni, de nem szabad túllépni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartását, kultúrált kialakítását az üzemeltetőkkel közös programban kell összefoglalni, elkészíteni és megvalósítani.
- Egységes, környezetbe illeszkedő hirdető- és útbaigazító tábla rendszer alkalmazása.

4.A célok eléréséhez szükséges intézkedési program

4.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok

1. A város jelentős nagyságú homokos területein tervszerűen telepített erdősávokkal mérsékelni kell a szél okozta talajpusztulás (defláció) mértékét és a tulajdonosok művelési kötelezettségének fokozott ellenőrzésével és hatósági intézkedéssel a parlagterületek részarányát csökkenteni szükséges.
2. A közterületen tárolt építési-bontási anyagokat takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében.
3. Figyelemmel kell kísérni, hogy az állattartó gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok elhelyezését, hasznosítását.

4. A közcélú létesítmények és környezetük fenntartására és kulturált kialakítására programot kell kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.

Törölt: <#>Rendeletben kell szabályozni, hogy a fűtési idény alatt a lakosság mely anyagokat használhatja fel fűtési célokra és melyeket nem. ¶

Formázott: Felsorolás és számozás

5. El kell készíteni a helyi védelemre méltó természeti értékeink állapot-felvételét, ennek alapján ki kell munkálni a területek kezelési és fenntartási szabályait.

Formázott: Felsorolás és számozás

6. A településre jellemző, még fennmaradt táji értékek védelmét, a településrendezési tervben érvényesíteni kell.

Formázott: Felsorolás és számozás

7. Tájékoztatni kell a lakosságot, az építési és bontási hulladékok illegális lerakásának megelőzésére a település keletkező hulladékokat építési tömeléket a hulladékudvarban és a regionális lerakó területén adhatják le.

Formázott: Felsorolás és számozás

8. A környezetvédelmi ismeretek terjesztése érdekében az iskolai képzés segítésére ismeretterjesztő kiadvány térítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére.

Formázott: Felsorolás és számozás

9. Jeles környezetvédelmi akciók keretében szervezett iskolai programok támogatása. A környezettudatos szemlélet, életmód fejlesztése.

Formázott: Felsorolás és számozás

10. A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól tájékoztató sorozat.

Formázott: Felsorolás és számozás

11. A Környezetvédelmi Programban meghatározott feladatok végrehajtásához egységes környezetvédelmi rendeletet kell alkotni, zöldfelület gazdálkodási tervet kell készíteni.

Formázott: Felsorolás és számozás

Határidő: folyamatos

Felelős: polgármester

4.2. Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok

1. A város belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
2. Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszere takarítása, locsolása, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása – a város teljes területén – a porszenyezés csökkentése érdekében.
3. A településen a csapadékvíz elvezetése szikkasztóárkokba történik, mely árkok karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.

4. A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fajok telepítését.
5. Felmérés készítése annak érdekében, hogy szükséges-e hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése a nagyobb forgalmú, frekventált helyeken.
6. Az illegális szeméttlerakó-, és szennyező anyag ürítési helyek felszámolása, a tevékenység tiltásának táblával jelölése.

7. A háztartási hulladékban lévő veszélyes hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének teljes körű kiterjesztése.

Törölt: <#>A termékdíjas hulladékok teljes körére kiterjedő szelektív hulladékgyűjtési rendszer kidolgozása és megvalósítása.¶

Formázott: Felsorolás és számozás

8. parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.

Törölt: Játszótér vagy

Formázott: Felsorolás és számozás

Határidő: folyamatos

Megvalósítás: Az éves költségvetési lehetőségek függvényében.

Felelős: polgármester

4.3 Prioritások felállítása

A város környezetvédelmi helyzete a mutatkozó negatívumok ellenére is az országos átlagnak megfelel. A település előtt álló tennivalók közül ki kell emelni az alábbiakat, melyek sarokkövei a község környezetvédelmi programjának:

- Fontos feladat a lakosság, ezen belül kiemelten a tanuló ifjúság környezet- és természetvédelmi ismereteinek fejlesztése.
- A község belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
- Természeti értékek számbavétele, megóvása, fenntartása, helyreállítása.
- A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást rendszeresen el kell végezni, illetve a környező parlagon hagyott területek gyommentesítését meg kell oldani.